

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	81
Land:	Kosovo
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Kosovo: Reise-, ID- og sivilstatusdokumenter
Udgivet:	26. juni 2012
Optaget på baggrundsmaterialet:	14. september 2012

Temanotat

Kosovo: Reise-, ID- og sivilstatus-dokumenter

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2012

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A
Postboks 8108 Dep
N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70
Fax: 23 30 90 00
E-post: mail@landinfo.no
www.landinfo.no

SUMMARY

This report concerns rules and procedures for issuance of passports and identity documents in Kosovo and other issues relevant to the assessment of these documents.

Civil data (births, marriages and death) are registered by the Municipal Offices for Civil Status (MOCS). Domicile and citizenship will also be registered at the MOCS. Various breeder documents, required for issuing of travel documents or ID cards, are delivered by the same offices.

Travel documents and ID cards are issued by the Municipal Centres for Civil Registration (MCCR). Biometric ID cards were introduced in 2008 and are compulsory for all citizens over the age of 16. Biometric passport were introduced in 2011.

The central civil registry and the process of introducing electronic civil registers, in addition to the biometric ID cards and passports, have enhanced document and passport security.

Citizens of Kosovo may also carry documents issued by Serbia and by United Nation Interim Administration in Kosovo (UNMIK).

In addition the report gives a brief comment on corruption within the public services, specifically related to the issuance of documents.

SAMMENDRAG

Notatet omhandler regler og prosedyrer for utstedelse av pass og ID-dokumenter i Kosovo samt andre forhold av betydning for vurderingen av disse dokumentenes notoritet.

I Kosovo registreres personopplysninger (fødsel, ekteskap og dødsfall) ved kommunale sivilstatuskontorer (Municipal Offices for Civil Status (MOCS)). Slike kontorer finnes i alle kommuner. I tillegg til de nevnte personopplysningene registrerer disse kommunale sivilstatuskontorene også bosted og statsborgerskap. Det er de samme kontorene som utsteder forskjellige underlagsdokumenter som er påkrevd ved anskaffelse av ID-kort og pass.

Reisedokumenter og ID-kort utstedes ved det kommunale senteret for sivil registrering (Municipal Centre for Civil Registration (MCCR)). Kosovo startet utstedelsen av biometriske ID-kort i 2008. Alle borgere over 16 år må være i besittelse av slike kort. Landet innførte biometriske pass i 2011.

Det sentrale sivilstatus registeret og innføringen av databaserte sivilstatusregistre sammenholdt med utstedelsene av biometriske ID-kort og pass har bidratt til økt dokumentsikkerhet.

Borgere av Kosovo kan også være i besittelse av dokumenter utstedt av Serbia og FN-administrasjonen i Kosovo (UNMIK).

I den siste delen av notatet omtales korrupsjon i forbindelse med offentlige tjenester og dokumentutstedelse.

INNHOLD

1. Innledning	5
2. Registeringsrutiner og dokumentutstedelse	5
2.1 Reisedokumenter	5
2.1.1 Lovverket og nye pass	5
2.1.2 Anerkjennelse av pass	6
2.1.3 Prosedyre for utstedelse av ordinært (biometrisk) pass	6
2.1.3.1 Utstedelse av pass i utlandet	7
2.1.4 Midlertidig reisedokument (Temporary travel document)	7
2.1.5 Utstedelse av serbiske pass for personer hjemmehørende i Kosovo	8
2.2 ID-kort	9
2.2.1 Serbiske ID-kort	10
2.3 Fødselsattest	11
2.3.1 Registrering av fødsel	11
2.3.2 Senregistrering	12
2.3.3 Født i utlandet	12
2.3.4 Ekteskapsattest	13
2.4 Sivilstatusattester	13
2.5 Dødsattest	13
2.6 Statsborgerskapsregistrering og attest	14
2.7 Bostedsregistrering og attest	14
2.8 Endring av informasjon i dokumenter	14
2.9 Utskrift av dokumenter fra sivilstatuskontorene	15
2.10 Eksempler på dokumenter	15
3. Kontroll av identitetsopplysninger	16
3.1 Rekonstruksjon av manglende eller ødelagte sivilstatusregistre	16
3.2 Sentralt elektronisk register	17
3.3 Kontroll, rapportering, legalisering og verifisering	18
4. Korrupsjon	19
5. Forfalskninger	20
5.1 Omfanget av falske dokumenter og hvor lett det er å forfalske dokumenter	20
6. Referanser	21

1. INNLEDNING

Kosovo erklærte seg selvstendig den 17. februar 2008, og har per januar 2012 blitt anerkjent av 85 stater, herunder Norge (Utenriksdepartementet u.å.c). Landet ble fra 1999 administrert av FN ved United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (UNMIK).

Tidligere var Kosovo en serbisk provins. Serbiske myndigheter anser fortsatt Kosovo for å være en del av Serbia.

I det følgende presenteres rutineene for registrering av personopplysninger og rutineene knyttet til utstedelse av sivilstatusattester (som fødselsattest), ID-kort og pass.

Kosovos myndigheter ber om at personer fremviser nylig utstedte utskrifter fra sivilstatusregistrene (utstedt i løpet av de siste seks månedene) for å få utstedt ID-kort og pass. Dette er fordi det er praksis for at endringer i sivilstatus og navneendringer, føres inn i registrene. En nylig utstedt utskrift av en fødselsattest vil således vise alle eventuelle oppdaterte opplysninger (Kosovos ambassade i Stockholm, telefonsamtale 20. januar 2012).

Borgere av Kosovo kan i tillegg til sivilstatusdokumenter utstedt av myndighetene i Kosovo, også være i besittelse av serbiske dokumenter og/eller UNMIK-dokumenter. Serbiske myndigheter utsteder fortsatt serbiske dokumenter til borgere bosatt i Kosovo. UNMIK har imidlertid sluttet å utstede sivilstatusdokumenter, men mange borgere i Kosovo vil fortsatt være i besittelse av slike dokumenter, for eksempel fødsels- og ekteskapsattester.¹ I notatet gis det også noe informasjon om disse dokumentene.

Notatet baserer seg både på åpne tilgjengelige kilder slik som aktuelle lover og regler, i tillegg til informasjon fra kilder innhentet på møter i Kosovo senest i oktober 2011. Notatet tar ikke sikte på å være en uttømmende redegjørelse. Mer utfyllende informasjon kan bl.a. finnes ved å konsultere kildelisten.

2. REGISTERINGSRUTINER OG DOKUMENTUTSTEDELSE

2.1 REISEDOKUMENTER

2.1.1 Lovverket og nye pass

Kosovos lov om reisedokumenter ble vedtatt 20. februar 2008 (Lov om reisedokumenter 2008) med endringer av 25. november 2010 (Lov om endringer av og tilføyelser til lov om reisedokumenter 2010).

¹ Et lite antall UNMIK reisedokumenter utløp 31. desember 2011 (EU-kommisjonen 2011, s. 52). Så sent som i mars 2010 var fortsatt 40 122 UNMIK reisedokumenter gyldige (Ahlfors 2010).

Det første nye passet utferdiget av Kosovos myndigheter, ble utstedt 30. juli 2008. All informasjon i disse nye passene er skrevet på albansk, serbisk og engelsk (Innenriksdepartementet u.å.b). Det ordinære passet har mørkeblå farge på omslaget.

Kosovo startet utstedelse av biometriske pass 31. oktober 2011 (Innenriksdepartementet u.å.c). Disse passene har sikkerhetsteknologi i samsvar med standardene satt av ICAO (International Civil Aviation Organisation) og EU. Kosovo utsteder biometriske politipass, diplomat- og tjenestepass samt reisebevis, og hvert av disse passene har egen farge. De biometriske ordinære passene har burgunder rød farge på omslaget (IRB 2011).

Allerede per 5. oktober 2009 var det ifølge Kosovos myndigheter utstedt i underkant av 520 000 pass (intervju med Innenriksdepartementet i Prishtinë/Priština, oktober 2009). I juni 2011 skal det ha vært utstedt mer enn 827 000 pass (EU-kommisjonen 2011, s. 52).²

2.1.2 Anerkjennelse av pass

Kosovos utenriksdepartement har en liste over land som har anerkjent Kosovo (Utenriksdepartementet u.å.c).

I tillegg er det noen land som, selv om de ikke har anerkjent Kosovo offisielt, tillater personer å reise inn på et pass utstedt av myndighetene i Kosovo.³ Det foreligger rapporter om at andre land har latt personer med et slikt pass få reise inn uten at det er gitt en slik offisiell generell tillatelse (Wikipedia u.å.).⁴

Norge anerkjente Kosovos pass 15. oktober 2008.

2.1.3 Prosedyre for utstedelse av ordinært (biometrisk) pass

Innenriksdepartementet har ansvaret for utstedelse av reisedokumenter i samarbeid med Utenriksdepartementet (Lov om reisedokumenter 2008, art. 14).

Søknad om ordinært pass skal fremmes ved det kommunale senteret for sivil registrering (Municipal Centre for Civil Registration (MCCR))⁵ der søkeren er bosatt. Det finnes slike kontorer i alle 38 kommuner, samt fire kontorer i Prishtinë/Priština kommune (Innenriksdepartementet, intervju i Prishtinë/Priština, oktober 2009 / oktober 2011).

Søknad må fremmes personlig, men passet kan hentes av en person med fullmakt. Foreldre kan også hente pass for barna sine (Innenriksdepartementet, intervju i Prishtinë/Priština, oktober 2009 / oktober 2011).

I en egen administrativ instruks fremkommer hvilken dokumentasjon som kreves for å få utstedt pass, herunder vilkårene for å få utstedt pass til personer under 16 år, ved

² 1600 pass skal ha blitt utstedt til kosovoserbere.

³ Dette skal for eksempel gjelde Hellas og Slovakia.

⁴ Dette skal gjelde en rekke land deriblant Spania.

⁵ På albansk brukes betegnelsen Qendrës komunale të regjistrimit civil (QKRC), og på serbisk Opštinskog centra za civilnu registraciju (OCCR). Dette kontoret må ikke forveksles med Municipal Office of Civil Status (MOCS).

tap av pass, ved endring av opplysninger i passet og ved fornyelse av pass (Innenriksdepartementet u.å.b).

For utstedelse av pass til personer over 16 år kreves gyldig ID-kort og bekreftelse på betalt gebyr. For personer under 16 år må det i tillegg fremlegges fødselsattest, statsborgerskaps- og bostedsattest samt bevis på foreldrenes identitet. Dersom foreldrene er skilt, kreves det at det legges frem rettslig kjennelse for foreldremyndighet. Dersom en av foreldrene er død, må det fremlegges dødsattest (Innenriksdepartementet u.å.b).

Reisedokumentet har i utgangspunktet en gyldighet på ti år, men gyldigheten for pass for barn varierer. Pass for barn under tre år har maksimalt tre års gyldighetstid, mens pass for barn over tre år er gyldige i fem år (Lov om reisedokumenter 2008, art. 16).

Ifølge opplysninger fra IRB (2011) var gebyret for utstedelse av pass opprinnelig EUR 25. Innenriksdepartementet i Prishtinë/Priština (intervju i oktober 2011) opplyste imidlertid i oktober 2011 at gebyr for utstedelse av pass var EUR 35.

Ifølge regelverket skal utstedelse av pass maksimalt ta 15 dager, og dersom det ikke er stor restanse, er det mulig å få utstedt pass raskere. Det skal være et tilstrekkelig antall tjenestemenn som arbeider med utstedelse av pass. For personer bosatt i utlandet er det etablert en hurtigprosedyre. ID-kort kan utstedes på 96 timer mot et gebyr på EUR 50, mens pass kan utstedes på 72 timer mot et tilleggsgebyr på EUR 100, i tillegg til ordinært gebyr. Mange har benyttet seg av dette tilbudet (Utenriksdepartementet, intervju i Prishtinë/Priština, oktober 2009).

2.1.3.1 Utstedelse av pass i utlandet

Det var frem til sommeren 2010 ikke mulig å få utstedt pass ved Kosovos ambassader eller konsulater, men fra juni 2010 skal man kunne fremme søknad om pass også her. Foreløpig utsteder ambassadene og konsulatene kun ikke-biometriske pass (IRB 2011). Kosovos ambassade i Stockholm (telefonsamtale 20. januar 2012) bekrefter dette, men opplyser at det er planer om å gjøre utstedelse av biometriske pass mulig ved ambassaden om ikke så alt for lenge.

Søknad om pass må fremmes ved ambassaden i det landet søkeren bor, eventuelt ved akkreditert ambassade. Kosovos ambassadør i Stockholm ble akkreditert til Norge 16. desember 2011 (MFA u.å.a), og borgere av Kosovo bosatt i Norge kan få utstedt pass ved Kosovos ambassade i Stockholm.

Søkerne må møte opp personlig. Vedkommende må være i besittelse av gyldig ID-kort, tidligere utløpt pass dersom vedkommende har vært i besittelse av dette, og betale gebyr. Det tas foto og fingeravtrykk. Søkerne behøver ikke hente passene personlig (Kosovos ambassade i Stockholm, telefonsamtale 20. januar 2012).

2.1.4 Midlertidig reisedokument (Temporary travel document)

Reisedokumentet kan gis for en engangsreise.

Ambassader og konsulater kan utstede slike reisebevis, laissez-passer, med en gyldighet på en måned, og det eksisterer fortsatt en mulighet for at familiemedlemmer med fullmakt kan hente ut et slikt reisedokument for videreforsendelse til borgere av Kosovo i utlandet (Innenriksdepartementet, intervju i Prishtinë/Priština, oktober 2011).

Borgere av Kosovo bosatt i utlandet, kan gi fullmakt til en person bosatt i Kosovo slik at vedkommende kan levere søknad om slikt reisedokument og hente reisedokumentet i Kosovo, for så å sende det til borgeren bosatt i utlandet. Det må fremlegges dokumentasjon på ID. Dersom passet er tapt, kreves det en politirapport fra det landet der passet ble mistet/stjålet (Innenriksdepartementet, intervju i Prishtinë/Priština, oktober 2009).⁶

2.1.5 Utstedelse av serbiske pass for personer hjemmehørende i Kosovo

Som allerede bemerket, anerkjenner ikke Serbia Kosovo, og anser Kosovo for å være en del av Serbia.

Personer hjemmehørende i Kosovo, både kosovoserbere, kosovoalbanere og andre folkegrupper, har mulighet for å få utstedt serbiske pass (Lov om reisedokumenter 2007).

De gamle blå jugoslaviske passene var gyldige til og med desember 2011 (Serbias ambassade i Norge, telefonsamtale 4. november 2010; EU-kommisjonen 2011, s. 52). Mange kosovoalbanere var i besittelse av slike pass. Ifølge opplysninger Landinfo innhentet i Kosovo i oktober 2008, var det fortsatt slik at også kosovoalbanere kunne få utstedt jugoslaviske/serbiske pass. Det skulle være mulig å søke om det gamle blå jugoslaviske passet ved kontoret til Det serbiske innenriksdepartementet i Gračanica/Gračanicë-området. Dette passet ble utlevert i Kosovo, slik at søkerne ikke behøvde å reise til Serbia for å få utstedt passet. På tjenestereise i Kosovo i oktober 2008 fikk Landinfo opplyst fra flere kilder at det tok ca. to uker å få dette passet når all nødvendig dokumentasjon forelå (Kosovo Police; CCK, intervju i Kosovo, oktober 2008).

Serbia innførte nye biometriske pass sommeren 2008 (B92 2008a), som også utstedes til kosovoalbanere (RFE/RL 2009). Det vil imidlertid være mer komplisert for mange kosovoalbanere å få utstedt dette passet, fordi det foreligger krav om personlig fremmøte ved aktuelt kontor i Serbia ved søknad om pass. For personer bosatt i Kosovo, har utstedelsen funnet sted hos det Det serbiske koordinasjonsdirektoratet (Srbije Koordinaciona Uprava) siden september 2009 (Barlovac 2009). Direktoratet er underlagt politiet i Serbia, og selve passutstedelsen finner sted i Beograd. I slike pass vil det stå at utsteder er *MUP R Srbije, Koordinaciona Uprava* (МУП Р Србије, Координациона Управа).

Passene som er utstedt av det serbiske Koordinasjonsdirektoratet, er ikke visumfrie for innreise til Schengen, i motsetning til øvrige serbiske biometriske pass (ESI 2009).

Det er ulike oppfatninger om hvor mange kosovoalbanere som er i besittelse av jugoslaviske eller serbiske pass. Redaktør Krenar Gashi i Balkan Investigative Reporting Network anslo i en samtale i Kosovo i oktober 2008 tallet til 150 000. Han mente antallet nyutstedelser av jugoslaviske eller serbiske pass til kosovoalbanere i perioden 2007-2008 var omkring 30-40 000. Disse ikke-biometriske passene er uansett ikke gyldige etter desember 2011.

⁶ Dette vil kunne være aktuelt dersom borgeren av Kosovo er bosatt i land uten ambassade eller konsulat og uten mulighet til å reise til en nærliggende utenriksstasjon, og dersom vedkommende ønsker å returnere til Kosovo for å få utstedt et biometrisk pass.

Ifølge opplysninger formidlet av Balkan Insight skal serbiske myndigheter ha utstedt 17 000 pass til personer bosatt i Kosovo siden uavhengigheten i februar 2008 (A'Mula 2009). European Stability Initiative (ESI) (2009) opplyste at 7141 borgere av Serbia bosatt i Kosovo skal ha fått utstedt nye serbiske biometriske pass før det nye direktoratet for utstedelse av pass til personer hjemmehørende i Kosovo ble operativt. Disse passene er visumfrie for innreise til Schengenlandene.

Innenriksdepartementet i Beograd skal ha opplyst at det har vært liten interesse for de nye serbiske biometriske passene blant kosovoalbanerne, og at kun 1200 albanere fra Kosovo og Sør-Serbia hadde fått utstedt det nye passet per april 2009 (B92 2009).

Serbiske myndigheter har opplyst at det er foretatt arrestasjoner av polititjenestemenn grunnet mistanker om uriktig utstedelse av serbiske biometriske visumfrie pass til personer bosatt i Kosovo på grunnlag av forfalskede bosettingsdokumenter (Barlovac 2010).⁷

En avtale mellom Beograd og Pristina fra juli 2011 gjør det mulig for borgere av Kosovo å reise inn i Serbia på ID-kort utstedt av myndighetene i Kosovo. Avtalen trådte i kraft 26. desember 2011 (Aliu 2012), og gjør det mindre komplisert for mange borgere av Kosovo å få utstedt serbiske pass. Borgere av Kosovo som for eksempel ønsker å reise til Russland og Kina (stater som ikke anerkjenner Kosovo), kan ønske å få utstedt slike pass.

2.2 ID-KORT

Ny lov om ID-kort trådte i kraft 3. oktober 2008 (Lov om ID-kort 2008), og Kosovos myndigheter begynte å utstede nye biometriske ID-kort høsten 2008 (B92 2008b). ID-kortene har samme format som det tidligere UNMIK ID-kortet⁸.

Utstedelsen av ID-kortene skjer ved det kommunale senteret for sivil registrering (Municipal Centre for Civil Registration (MCCR))⁹ der vedkommende er bosatt. Det er formelt Innenriksdepartementet som utsteder ID-kortene.

I utgangspunktet plikter alle borgere av Kosovo over 16 år å være i besittelse av et ID-kort. Lovens artikkel 8 beskriver opplysningene ID-kortet skal inneholde, jf. artikkel 16. Det kreves personlig fremmøte for å søke om ID-kort, jf. artikkel 15.

I tilknytning til søknad om ID-kort skal det fremlegges fødsels-, bosteds- og statsborgerskapsattester. Det tas bilde og fingeravtrykk. Fingeravtrykkene blir lagret i en database i Innenriksdepartementet (Ahlfors 2010). Utenriksdepartementet

⁷ Det skal ha blitt betalt mellom EUR 200-300 for å få utstedt slike pass for personer bosatt i Kosovo.

⁸ UNMIK ID-kort er ikke lenger gyldige, men så sent som i mars 2010 var fortsatt 191 830 gyldige og i sirkulasjon (Ahlfors 2010). Det var ikke obligatorisk å ha et slikt ID-kort, men Landinfos klare inntrykk var imidlertid at flertallet av befolkningen over 16 år var i besittelse av det. Dette gjaldt dog i mindre grad for kosovoserbere enn for andre deler av befolkningen.

UNMIK ID-kortet ble utstedt til personer over 16 år som var registrert i Kosovo, og hadde et personlig registreringsnummer. For å få utstedt kortet, måtte søkeren eller minst én av foreldrene være født i Kosovo, man måtte fremlegge dokumentasjon på identitet og adresse i Kosovo, og det var et vilkår å være bosatt eller ha til hensikt å bli bosatt i Kosovo. Det krevdes ellers personlig fremmøte ved det kommunale sivilstatuskontoret. For ytterligere informasjon om utstedelse av UNMIK ID-kort, vises til UNMIK regulation 2000/13.

⁹ Altså samme sted som utstedelse av pass.

(Utenriksdepartementet u.å.b) opplyser at det også skal fremlegges ekteskapsattest dersom søkeren er gift.

Utstedelse av et ID-kort skal finne sted senest 15 dager etter at søknad er levert, jf. artikkel 16.5.

Hovedregelen er at ID-kortet er gyldig i fem år dersom innehaveren av kortet er mellom 16 og 26 år, og i ti år for personer mellom 26 og 60 år. Personer over 60 år får utstedt ID-kort med ubegrenset gyldighetstid (Lov om ID-kort 2008, art. 10).

Gyldigheten av ID-kortet opphører om permanent opphold i Kosovo opphører eller ved tap av statsborgerskap (Lov om ID-kort 2008, art. 14.1.c, 14.1.b).

Det skal i utgangspunktet være mulig å fremme søknad om ID-kort ved Kosovos ambassader og konsulater. Også ved slike tilfeller stilles det krav om personlig fremmøte (Utenriksdepartementet u.å.a).

De nye ID-kortene inneholder det gamle UNMIK ID-nummeret, dersom innehaveren har vært registrert med et slikt nummer (Ottesen 2009; Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć, intervju oktober 2011).¹⁰ ID-kortene er skrevet på albansk, serbisk og engelsk. Kortene kan også være trykket på andre offisielle språk som anvendes i den aktuelle kommune, som for eksempel tyrkisk (Lov om ID-kort 2008, art. 9).

Det skal være stor motstand blant kosovoserbere mot utstedelse av ID-kort fra myndighetene i Prishtinë/Priština, og særlig kosovoserbere i de nordlige områdene skal være skeptiske. Ifølge opplysninger fra Innenriksdepartementet (intervju i Prishtinë/Priština oktober 2011) skal det likevel være utstedt nærmere 20 000 ID-kort til kosovoserbere, og fra 2008 skal 2560 ID-kort ha blitt utstedt til serbere i Mitrovica/ë. Det ble samtidig opplyst at det finnes registreringskontorer også i de serbiske enklavene, og at det stigende antallet ID-kort som utstedes til kosovoserbere kan ses i sammenheng med at en må være i besittelse av dokumenter fra Kosovo for å kunne ha eiendom i Kosovo.

Den nevnte avtalen mellom Beograd og Pristina gjør det mulig for borgere av Kosovo å reise inn i Serbia på ID-kort utstedt av myndighetene i Kosovo (Aliu 2012).

2.2.1 Serbiske ID-kort

I medhold av Serbias ID-dokumentlov av 2006 og forskrifter datert 2007, får nå borgere av Serbia utstedt biometriske ID-kort (Lov om ID-kort 2006; Forskrift om ID-kort 2007). De gamle ikke-biometriske ID-kortene var gyldige til senest 27. juli 2011 (Lov om ID-kort 2006, art. 31; Pregled Survey u.å.).

Utstedelse av de nye biometriske ID-kortene skjer hos politiet i Serbia. For personer bosatt i Kosovo foregår utstedelsen ved de desentraliserte politistasjonene for ulike områder i Kosovo. Eksempelvis kan personer hjemmehørende i Prishtinë/Priština-området få utstedt ID-kort, pass, førerkort og vognkort i Niška Banja utenfor Niš (Doderevic 2008).

¹⁰ Dette er et tilfeldig sammensatt nummer slik at det ikke kan leses noen personinformasjon fra nummeret, slik tilfellet var med det tidligere jugoslaviske identitetsnummeret.

2.3 FØDSELSATTEST

Sivilstatusloven (2011) regulerer registrering av fødsel, død og ekteskap. Registrene føres lokalt, og befinner seg i de kommunale sivilstatuskontorene (Municipal Office of Civil Status (MOCS))¹¹. Det finnes i alt 186 kommunale sivilstatuskontorer hvorav 11 ligger i Prishtinë/Priština kommune. Kontorene er del av den lokale kommunale administrasjonen. Avdelingen for registrering og sivilstatus i Innenriksdepartementet er ansvarlig for de kommunale sivilstatuskontorene (Innenriksdepartementet, intervju i Prishtinë/Priština oktober 2011).

I Innenriksdepartementet er det etablert et sentralt elektronisk register for sivilstatusregistreringene. Alle registreringene som skjer kommunalt, føres inn i kommunale registreringsprotokoller og registre, samt registreres elektronisk og overføres sentrale databaser i departementet fortløpende. Alle registreringene som skjer lokalt, er synlige i sentralregisteret etter 24 timer (Innenriksdepartementet, intervju i Prishtinë/Priština oktober 2011).

Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (foto: Beata Szczypka-Elyachouti).

2.3.1 Registrering av fødsel

Registrering av fødsel er regulert i Sivilstatusloven av juni 2011, kapittel 5.

Fødsel skal registreres hos sivilstatuskontoret i den kommunen der fødselen har funnet sted. Registreringen skal finne sted 15 dager etter fødselen, og kun i unntakstilfeller innen 30 dager etter fødselen (Sivilstatusloven 2011, art. 34 punkt 4).¹² Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (intervju i oktober 2011) opplyste at fødsler på sykehus automatisk blir innrapportert på ukentlig basis.¹³ En erklæring om fødsel kan også leveres fra nærstående person som for eksempel forelder til barnet (Sivilstatusloven 2011, art. 40, punkt 1).

¹¹ På albansk har det kommunale sivilstatuskontoret betegnelsen *Zyra komunale të gjendjes civile* og på serbisk *Opštinske kancelarije civilnog stanja*.

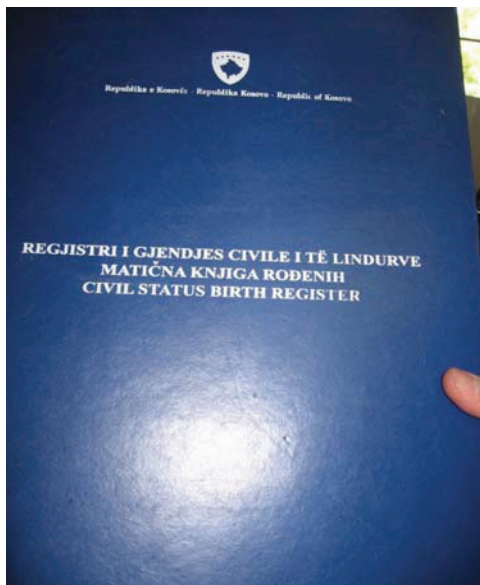
¹² Mangelfull registrering kan medføre ileggelse av bot, se Sivilstatusloven 2011, art. 63.

¹³ Se også Sivilstatusloven 2011, art. 35, punkt 6.

Ved fødselsregistreringen blir det utstedt et personnummer (Sivilstatusloven 2011, art. 34 punkt 4).

Dersom barnets foreldre er ugifte, er det tilstrekkelig at barnets mor møter for å få ført barnets navn inn i fødselsregisteret. Begge foreldre må møte personlig når faren skal påta seg foreldreansvaret. Dersom barnets foreldre er gift, må begge også møte for registrering (Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć, intervju i oktober 2011).

Dersom én av foreldrene er borger av et annet land, kreves det samtykke fra den andre forelder for at barnet skal kunne registreres. Slike fødsler registreres sentralt (Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć, intervju i oktober 2011).

Fødselsregisterprotokoll ved sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (foto: Beata Szczypka-Elyachouti).

2.3.2 Senregistrering

Loven åpner også for senregistrering av fødsler. Det kommunale sivilstatuskontoret tar beslutningen om senregistrering, mens Innenriksdepartementet regulerer denne adgangen nærmere ved forskrift/instruks (Sivilstatusloven 2011, art. 54).¹⁴

Ifølge sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (intervju oktober 2011) skjer senregistreringer sjeldent. Det kan for eksempel forekomme dersom foreldrene bor et annet sted enn der de er registrert, og det er i tillegg forekommende blant rombefolkningen.

2.3.3 Født i utlandet

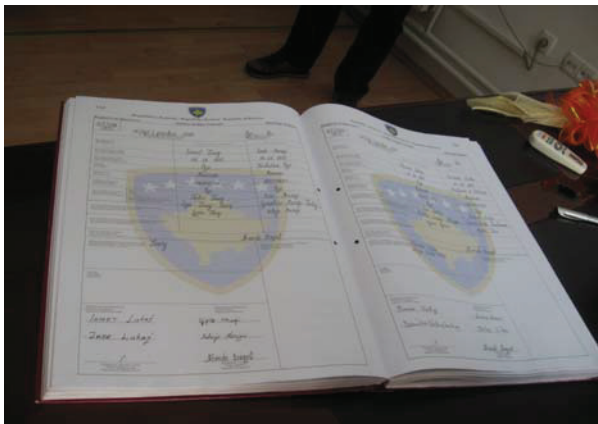
Dersom et barn er født og bosatt i utlandet, og er borger av Kosovo, kan fødselen registreres i Kosovo, men det foreligger ingen plikt til å gjøre dette (Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć, intervju i oktober 2011). Det må fremlegges relevant dokumentasjon fra fødelandet (Innenriksdepartementet, intervju oktober 2011).

¹⁴ Senregistrering er nå nærmere regulert i en administrativ instruks datert 3. februar 2012, se hjemmesiden til Kosovos innenriksdepartement: <http://www.mpb-ks.org/?page=2,41> [lastet ned 9. februar 2012].

Kosovos utenriksstasjoner kan bistå med slik registrering (Utenriksdepartementet u.å.b).

2.3.4 Ekteskapsattest

Ekteskap registreres også ved kommunale sivilstatuskontor.

Vigselsprotokollen ved sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (foto: Beata Szczypka-Elyachouti).

For å inngå et lovlig og gyldig ekteskap må begge partene, to vitner og fullmektigen som utfører prosedyren knyttet til ekteskapsinngåelsen (registrar), være til stede (Sivilstatusloven 2011, art. 41- 42).

For å inngå et lovlig ekteskap i Kosovo må begge parter være over 18, men det kan gis dispensasjon fra dette kravet om partene er mellom 16 og 18 år (Familieloven 2006, art. 16). Det er kun borgerlig registrerte ekteskap som er gyldige i Kosovo (Familieloven 2006, art. 36 flg).

2.4 SIVILSTATUSATTESTER

De kommunale sivilstatuskontorene utsteder sivilstatusdokumenter. Ifølge Innenriksdepartementet (intervju oktober 2011) utsteder Kosovo ikke ”Capacity to Marry”-dokument, men kun ”Documentation of Civil Status”.¹⁵

Myndighetene i Kosovo utsteder ikke skilsmisseattester, men opplysninger om en persons sivilstatus vil fremgå av en sivilstatusattest. I attesten vil det gå frem om vedkommende er enslig, skilt eller enke/enkemann. Selve skilsmisedommen vil bli utferdiget av den domstolen som har kompetanse til å innvilge skilsmisse (Familieloven 2006, art. 68).

2.5 DØDSATTEST

Dødsfall registreres også ved kommunale sivilstatuskontor.

Ifølge en undersøkelse fra 2009 var det kun mellom en fjerdedel og halvparten av alle dødsfall som ble registrert (Prismresearch 2010).

¹⁵ Dette til tross for at Kosovos myndigheter har utarbeidet et dokumentformular på ”Capacity to Marry” – et dokument som skal bekrefte at det ikke er noe til hinder for at en person kan inngå ekteskap.

En dødserklæring skal fremlegges innen 30 dager etter at dødsfallet fant sted, og innen 60 dager dersom dødsfallet fant sted i utlandet.¹⁶ Dersom dødsfallet fant sted på en institusjon skal det nærmeste kommunale sivilstatuskontoret informeres innen fem dager (Sivilstatusloven 2011, art. 47).

2.6 STATSBORGERSKAPSREGISTRERING OG ATTEST

Kosovos nye lov om statsborgerskap trådte i kraft 20. februar 2008 (Lov om statsborgerskap 2008). Registrering av statsborgerskap og utstedelse av statsborgerskapsattester foretas ved de kommunale sivilstatuskontorene (Norges ambassade i Prishtinë/Priština, e-post 17. januar 2012).

2.7 BOSTEDSREGISTRERING OG ATTEST

Kosovos myndigheter registrerer også bosted (Lov om permanent og midlertidig bosted 2007). Bostedsregistreringen tilsvarer så langt Landinfo kan forstå, norsk folkeregisterføring. Registreringen foretas av de kommunale sivilstatuskontorene, som kan utstede bostedsattest (Norges ambassade i Prishtinë/Priština, e-post 17. januar 2012).

2.8 ENDRING AV INFORMASJON I DOKUMENTER

Sivilstatusloven åpner også for korrigeringer av sivilstatusopplysninger i registrene. Slike endringer kan besluttes innført i registrene av de kommunale sivilstatuskontorene eller av en domstol. Nye attester vil bli utferdiget i samsvar med beslutningen om endring og kopi av beslutningen vil bli vedlagt attesten (Sivilstatusloven 2011, art. 23).

Korrigeringer av fødselsdato forekommer sjeldent, og i hovedsak vil eventuelle korrigeringer i fødselsattester skyldes skrivefeil. En merknad om endring vil bli lagt inn i både registerprotokollen og i det elektroniske registeret. Endring av fødselsdato, navn og sted kan bare gjøres dersom det kan bevises at det i utgangspunktet ble registrert en feil (Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć, intervju i oktober 2011).

Det er ifølge Innenriksdepartementet (intervju oktober 2011) ikke mulig å foreta endringer uten solide bevis, og det skal for eksempel svært meget til for å få endret fødselsdato. Når det gjelder navneendring, ble det opplyst at dette kan foretas én gang pr. femte år. Ved en slik endring foretas det en sjekk i forhold til strafferegistre og pågående straffeforfølgelse/etterforskning. Søknad om navneendring kan leveres det kommunale sivilstatuskontoret, og vil vurderes av et tremannspanel. Dersom søknaden blir avslått, kan den påklages til Innenriksdepartementet.

Eventuelle endringer blir lagt inn i merknadsfeltet nederst på attesten, som for eksempel når en person har endret navn som følge av ekteskapsinngåelse. Søkeren vil få et skriftlig vedtak på innvilget navneendring (Innenriksdepartementet, intervju oktober 2011).

¹⁶ Registrering av dødsfall som har funnet sted i utlandet, skal skje på det bostedet vedkommende bodde i Kosovo (Sivilstatusloven 2011, art. 52).

2.9 UTSKRIFT AV DOKUMENTER FRA SIVILSTATUSKONTORENE

Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (intervju oktober 2011) kunne opplyse at når en borger oppsøker kontoret for å få utstedt et dokument med personopplysninger, vil vedkommende først måtte henvende seg i en informasjonsskranke. Der vil en tjenestemann sjekke om vedkommende allerede er registrert i databasen, og i så tilfelle kontrollere de registrerte opplysningene. Dersom vedkommendes sivilstatusopplysninger allerede er registrert, kan vedkommende fylle ut et søknadsskjema, og betale et gebyr på EUR 1 for å få utstedt dokumentet.

Dersom opplysningene ikke allerede er registrert, vil vedkommende få beskjed om hvilke dokumenter som er påkrevd for en registrering.

2.10 EKSEMPLER PÅ DOKUMENTER

I dokumentbasen Keesing documentchecker (u.å.)¹⁷ finnes det eksempler på pass og ID-kort utstedt av Kosovos myndigheter. Det finnes også eksempler på UNMIK-pass og UNMIK ID-kort, samt serbiske pass og ID-kort.

Når det gjelder sivilstatusdokumenter, finnes det i dokumentbasen DISCS¹⁸ eksempler på fødsels- og ekteskapsattester utstedt av Kosovos myndigheter, og dokumentformularer for en rekke andre sivilstatusdokumenter. DISCS-basen inneholder også eksempler på serbiske sivilstatusdokumenter, men inneholder derimot ikke eksempler på UNMIK-dokumenter.¹⁹

Kosovo Information Project (KIP) gir eksempler på fødselsattester utstedt i Kosovo i henholdsvis 1958, 1962, 1972, 1982, 1987 og 1995 (KIP 2003). KIP gir videre eksempler på ekteskapsattester utstedt i Kosovo i hhv. 1959, 1961, 1973, 1991 og 1996 (KIP 2003).

I DISCS (u.å.) finnes det eksempel på formularet som anvendes ved dødsfall. KIP gir i sin rapport om personlige dokumenter eksempler på dødsattester utstedt i Kosovo i henholdsvis 1986 og 1996 (KIP 2003).

I notatet fra UDI finnes det et eksempel på en fødsels-, ekteskaps-, sivilstatus- og dødsattest utstedt av UNMIK (UDI 2003). Attestene er på albansk, serbisk og engelsk.

¹⁷ Keesing Documentchecker er en nettbasert betalingstjeneste med eksempler på pass og andre ID-dokumenter. Basen har gode zoom-muligheter for å studere stempler, vannmerker og andre detaljer. Per januar 2012 fantes det ikke kopi av Kosovos nye biometriske pass som ble utstedt første gang 31.oktober 2011.

¹⁸ DISCS er en nederlandsk dokumentbase utviklet for å bistå saksbehandlerne i offentlig forvaltning med vurdering av sivile dokumenter. Basen er kun tilgjengelig for intern bruk i forvaltningen for autoriserte brukere.

¹⁹ Se også Landinfos temanotat om Reise-, ID- og sivilstatusdokumenter datert 22.oktober 2010 for Serbia.

3. KONTROLL AV IDENTITETSOPPLYSNINGER

3.1 REKONSTRUKSJON AV MANGLENDE ELLER ØDELAGTE SIVILSTATUSREGISTRE

Mange sivilstatusregistre ble ødelagt eller gikk tapt i Kosovo under krigen. Kosovo Information Project (KIP) har laget en oversikt over hvilke registre som ble ødelagt ved hvilke kontor (KIP 2003). Dette gjaldt i mange tilfeller registre i det vestlige Kosovo, og det var særlig et problem med manglende underlagsdokumenter i Pejë/Peć, Klinë/Klina og Gjakovë/Đakovica.

Registre for sivilstatus i Pejë/Peć fra tiden før 1999, som ikke ble ødelagt eller tatt med til Serbia. Slike gjenværende registre i Kosovo finnes kun for fire landsbyer i Pejë/Peć (foto: Beata Szczypka-Elyachouti).

Arbeidet med å rekonstruere registrene har pågått siden 2006. Prosessen skjer med utgangspunkt i underlagsdokumentene fra før 1999. For å kunne gjenopprette registrene, har alle borgere født før 24. mars 1999²⁰ måtte bli registrert på nytt, på grunnlag av for eksempel gamle ID-kort, pass, fødsels- eller skoleattester, militærbøker, vaksinasjonskort eller dokumentasjon fra sykehus. UNMIK-dokumenter har ikke vært godkjent som dokumentasjon. De fleste borgere har vært i besittelse av ett eller annet dokument (Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć, intervju i oktober 2011).

Det utvises fleksibilitet med hensyn til fremleggelse av underlagsdokumenter fra disse områdene, men personer som søker om attester eller andre dokumenter, må imidlertid fremlegge et eller annet dokument, som for eksempel registrering av foreldrene (Innenriksdepartementet, intervju i Prishtinë/Priština, oktober 2009). I møte med Landinfo fortalte representanter for Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (intervju i oktober 2011) at det etter 10. oktober 2005 ikke har vært mulig å få utstedt et dokument hvis man ikke har vært i stand til å legge frem tilstrekkelig med

²⁰ Datoen for oppstarten av NATOs luftkrig mot Serbia og regimet til Slobodan Milošević

dokumentasjon. Landinfo kan likevel ikke se bort fra at kravene til dokumentasjon for å få utstedt nye dokumenter har blitt lempet på i noen tilfeller, og dette vil kunne ha betydning for dokumentenes notoritet.²¹

Det er videre et problem at mange albanske navn tidligere ble skrevet på serbisk stavemåte. Dette innebærer at en og samme person kan ha dokumenter med noe ulike personopplysninger.²² Slike feil som ble begått før 1999, forsøker myndighetene nå å rette opp (Innenriksdepartementet, intervju i Prishtinë/Priština, oktober 2009).

Innenriksdepartementet (intervju oktober 2011) anslår at mer enn 95 % av befolkningen er registrert per oktober 2011. I Pejë/Peć har for eksempel dette arbeidet gått greit og er ferdigstilt bl.a. grunnet gode fødselsprotokoller fra sykehus og vaksinasjonsregistre. Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (intervju oktober 2011) har nå komplette registre for alle borgere i kommunen.

Beograd og Prishtinë/Priština inngikk sommeren 2011 en avtale om overlevering av kopier av de registrene som ble tatt med til Serbia i 1999 til myndighetene i Prishtinë/Priština. Kopi av den første protokollen ble overlevert i desember 2011 (EULEX 2012).

3.2 SENTRALT ELEKTRONISK REGISTER

Fødsler, endringer i sivilstand og død registreres ved sivilstatuskontorene. Personopplysningsregistreringen er todelt; opplysningene føres inn i protokoller samt legges inn i et sentralt elektronisk register. Innenriksdepartementet er ansvarlig for databasen. Alle registreringene som foretas lokalt er, som allerede bemerket, synlige i det sentrale elektroniske registeret etter 24 timer (Innenriksdepartementet, intervju Prishtinë/Priština, oktober 2011).

Innenriksdepartementet regnet med at databasen ville bli helelektronisk fra april 2012. Foreløpig kan ikke et sivilstatuskontor i en kommune sjekke det sentrale registeret for å få opplysninger om en registrering som er foretatt av et sivilstatuskontor i en annen kommune. Fortsatt er det slik at borgerne må oppsøke sivilstatuskontoret i den kommunen der de ble født og registrert, for å få utstedt en ny fødselsattest (Innenriksdepartementet, intervju Prishtinë/Priština, oktober 2011).

I august 2011 ble arbeidet med å skanne inn alle de gamle registrene i en database avsluttet. Alle registreringene foretatt ute i kommunene er nå tilgjengelige i databasen og kan sjekkes sentralt (Innenriksdepartementet, intervju Prishtinë/Priština, oktober 2011). I alt er 14 000 kommunale sivilstatusregistre skannet, bestående av fire millioner protokoller. Neste fase blir den påkrevde overføringen av alle disse dataene til det sentrale elektroniske registeret (EU-kommisjonen 2011, s. 52).

Kommunene har p.t. ikke mulighet for å sjekke disse skannede registerbøkene. Det er imidlertid etablert rutiner for hvordan de lokale sivilstatuskontorene skal utstede

²¹ Reregistering er nå blitt nærmere regulert i en ny administrativ instruks datert 3. februar 2012, se hjemmesiden til Kosovos innenriksdepartement: <http://www.mpb-ks.org/?page=2,41> [lastet ned 9. februar 2012].

²² Et eksempel er det albanske etternavnet Gashi, som på serbisk ble skrevet som Gaši. Andre navn vil ha større variasjoner, og noen personer har fått registrert navn på serbisk som er helt forskjellig fra deres egentlige albanske navn.

dokumenter i slike tilfeller (Innenriksdepartementet, intervju Prishtinë/Priština, oktober 2011).

Det stilles høye krav til sikkerheten ved de kommunale sivilstatuskontorene. De blir bl.a. elektronisk overvåket 24 timer i døgnet (Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć, intervju oktober 2011).

3.3 KONTROLL, RAPPORTERING, LEGALISERING OG VERIFISERING

Ifølge EU-kommisjonen (2011, s. 52) etablerte Innenriksdepartementet en inspeksjonsenhet tidlig i 2011, med mandat til å kontrollere sivilstatusregistreringene. Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (intervju oktober 2011) har opplyst at Innenriksdepartementet ukentlig foretar inspeksjoner for å sjekke prosessen med utstedelse av dokumenter og kontrollere at utstedelsene av attestene er korrekte i de sakene der de for eksempel kan ha oppdaget forhold som kan tyde på irregulariteter. Ved å innføre elektronisk registrering vil alle endringer være sporbare.

Systemet er ifølge sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (intervju oktober 2011) svært sikkert i forhold til å begrense muligheter for utstedelse av ekte dokumenter med falsk innhold. Det skal ifølge ansatte ved dette kontoret være umulig å få utstedt falske attester, da alt sjekkes nøye både kommunalt og sentralt. EU-kommisjonen (2011, s. 52) trekker frem at inspektørene fra Innenriksdepartementet arbeider bra, men har begrenset kapasitet.

De lokale sivilstatuskontorene rapporterer til Innenriksdepartementet på månedlig basis (Innenriksdepartementet, intervju Prishtinë/Priština, oktober 2011).²³

Når det gjelder utstedelse av biometriske pass, uttaler EU-kommisjonen (2011, s. 52) at utstedelsene må understøttes av pålitelig sivilregistrering, og at samarbeidet mellom Kosovos utenriksstasjoner og Innenriksdepartementet må styrkes for å håndtere rapporteringer om falske sivilstatusdokumenter og ID-dokumenter.

Det er ikke opprettet en egen Notarius Publicus-institusjon i Kosovo, men det foreligger dog planer for opprettelsen av en slik institusjon. Det er Innenriksdepartementet som p.t. foretar notarialbekreftelser (Innenriksdepartementet, intervju Prishtinë/Priština, oktober 2011).

Innenriksdepartementet kan verifisere dokumenter som har blitt utstedt lokalt. Departementet kan også legalisere dokumenter. Det tar mellom én til syv dager å utstede en apostillebekreftelse.²⁴ Dersom det er tvil knyttet til et dokument, kan tjenestemenn fra departementet oppsøke det kommunale sivilstatuskontoret som har utstedt dokumentet for verifisering. Det er departementets erfaring at feil sjeldent forekommer, og at eventuelle feil som oftest er knyttet til feilstavinger. Alle dokumenter har et serienummer, og kan således verifiseres. Registreringen viser også

²³ Denne rapporteringen kommer, slik Landinfo ser det, i tillegg til de elektroniske innrapporteringene. Landinfo har dog ikke kjennskap til hvordan denne rapporteringen er nærmere regulert, men det skal med hjemmel i Sivilstatusloven vedtas en rekke forskrifter.

²⁴ Apostillebekreftelse er blitt nærmere regulert i en administrativ instruks datert 3. februar 2012, se hjemmesiden til Kosovos innenriksdepartement: <http://www.mpb-ks.org/?page=2,41> [lastet ned 9. februar 2012].

hvor mange ganger det aktuelle dokumentet er blitt utstedt (Innenriksdepartementet, intervju i Prishtinë/Priština, oktober 2011).

Ifølge opplysninger fra Innenriksdepartementet, innhentet via den norske ambassaden i Prishtinë/Priština, vil det kommunale senteret for registrering (MCCR) ha kopier av søknader om pass. Det vil være mulig å få en kopi av fremlagte underlagsdokumenter gjennom å kontakte Avdeling for registrering og sivilstatus i Innenriksdepartementet.

Den norske ambassaden bekrefter også at det er mulig å få bekreftet om en person er borger av Kosovo via det sentrale sivilstatusregisteret. Norske myndigheter kan sende en forespørsel om statsborgerskapsbekreftelse gjennom ambassaden, som vil videresende denne til Innenriksdepartementets Avdeling for registrering og sivilstatus. Forespørselen må innholde kopi av ID-kort, fødselsattest eller personnummer for den aktuelle borgeren (Norges ambassade i Prishtinë/Priština, e-post 21. mai 2009).

Muligheten for å sjekke sivilstatusdokumenter sentralt vil, så langt Landinfo kan se, kunne bidra til å øke dokumentsikkerheten og redusere mulighetene for eventuell korrupsjon.

4. KORRUPSJON

Korrupsjon er utbredt i Kosovo. Landet ble rangert som nr. 112 av 183 land på Transparency International's Corruption Perception Index for 2011,²⁵ med en score på 2,9 der 0 er "highly corrupt" og 10 er "very clean" (TI 2011).

FNs utviklingsprogram (UNDP) gjennomførte høsten 2011 en spørreundersøkelse blant annet om respondentenes erfaringer med eller kjennskap til tilfeller av bestikkelser, gaver eller andre forsøk på å oppnå favorisering. Selv om flertallet av respondentene hadde en oppfatning av at korrupsjon foregikk, hadde bare 8,6 % av respondentene personlig erfaring med dette. 50,2 % av respondentene baserte seg på informasjon fra media og 31,1 % på hva familie eller venner hadde erfart. Korrupsjon blir fortsatt rangert som et av hovedproblemene i Kosovo, etter arbeidsledighet og fattigdom (UNDP 2011, s. 6-7).

Når det gjelder hvilke etater som oppfattes som mest utsatt for korrupsjon, svarer respondentene elektrisitetsverket, domstolene og tollvesenet. Politiet blir ansett som lite korrupt ifølge undersøkelsen. Sentraladministrasjonen og kommunale organer blir rangert i midtsjiktet (UNDP 2011, s. 6).

²⁵ TI's Corruption Perception Index (CPI) belager seg på resultater innhentet fra et utvalg kilder (...a combination of polls, drawing on corruption-related data collected by a variety of reputable institutions. The CPI reflects the views of observers from around the world, including experts living and working in the countries/territories evaluated (se *What is the CPI?* på TI's nettsider http://cpi.transparency.org/cpi2011/in_detail/#myAnchor1)). Resultatene gjengir et tyvetalls kilders oppfatning av omfanget korrupsjon i offentlig sektor.

Ifølge EU-kommisjonen (2011, s. 13) har Kosovo gjort fremskritt i bekjempelsen av korrupsjon. Det har vært flere domfellelser i korrupsjonssaker. Siden januar 2009 har EULEX-dommere deltatt i behandlingen av i alt 30 saker, med fellende dommer for 30 tiltalte, mens ni tiltalte har blitt frifunnet. EU viser imidlertid fortsatt til at Kosovo har store utfordringer i kampen mot korrupsjon, og at lovverket må fullt ut implementeres. Kapasiteten til å etterforske slik kriminalitet er begrenset, og myndighetene må bli mer proaktive på feltet. Videre anbefaler EU-kommisjonen at samarbeidet mellom anti-korrupsjonsbyrået og politiet samt påtalemyndigheten bør styrkes (EU-kommisjonen 2011, s. 13).

Landinfo er kjent med oppslag om utstedelse av falske dokumenter i Kosovo. Dette dreier seg, så langt Landinfo kan forstå, om eksempler på hvordan det, mot betaling, er mulig å få utstedt ekte dokumenter med falskt innhold (Gashi 2006, UNMIK 2008). Vi er ikke kjent med nyere oppslag nyttet til korrupsjonsanklager om utstedelse av ekte sivilstatusdokumenter med falskt innhold. Landinfo er derimot kjent med at det har vært gjennomført rettssaker mot offentlige tjenestemenn for korrupsjon, bl.a. mot en dommer og en polititjenestemann (UN Security Council 2010, s. 18).

Flere diplomatiske kilder har opplyst (intervju Prishtinë/Priština oktober 2011) at dokumentsikkerheten i Kosovo er blitt bedre. Det er sjelden undersøkte dokumenter viser seg å være falske.

5. FORFALSKNINGER

5.1 OMFANGET AV FALSKE DOKUMENTER OG HVOR LETT DET ER Å FORFALSKE DOKUMENTER

Landinfo har liten kjennskap til omfanget av forfalskede dokumenter fra Kosovo.²⁶ Omfattende organisert kriminalitet i området knyttet til ulike former for smugling av for eksempel sigaretter, narkotika og mennesker, vil imidlertid kunne indikere at det finnes miljøer som både kan ha interesse av å bruke samt produsere slike dokumenter. Behovet for totalt forfalskede dokumenter blir imidlertid, slik Landinfo ser det, antagelig mindre dersom det er mulig å få utstedt ekte dokumenter med falskt innhold mot bestikkelse.

Innføringen av biometriske ID-kort og biometriske pass vil ha gjort det betydelig vanskeligere å forfalske disse dokumentene.²⁷

²⁶ Her presiserer vi at vi sikter til forfalskninger, og ikke ekte dokumenter med manipulerede opplysninger som omtalt ovenfor i kapittel 4.

²⁷ Vi understreker imidlertid at det ikke er gitt at myndighetene i et land har anledning til, eller ønske om, å bruke innhentede biometriske data til å hindre at en person får utstedt dokumenter med forskjellige identitetsopplysninger, men samme biometriske data. I Norge har for eksempel Datatilsynet satt en stopper for at fingeravtrykk som registreres i forbindelse med utstedelse av biometriske pass lagres i et sentralt register (se artikkel i Aftenposten, Johansen 2010).

6. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Ahlfors, Rolf (2010, mai). *Building up population registration system experiences from Kosovo*. Pristina: EULEX. Tilgjengelig fra http://www.riserid.eu/fileadmin/user_upload/Datei/5_konferenz/S6_18_Pop_Registration_Experiences_Kosovo_Rolf_Ahlfors.pdf [lastet ned 6. januar 2012]
- Aliu, Fatmir (2012, 10. januar). Kosovo-Serbia Traffic Normalized. *Balkan Insight*. Tilgjengelig fra <http://www.balkaninsight.com/en/article/kosovo-serbia-traffic-normalized> [lastet ned 16. desember 2012]
- A'Mula, Shega (2009, 22. september). Serbian passport distribution in Kosovo to stop. *Balkan Insight*. Tilgjengelig fra <http://www.balkaninsight.com/en/article/serbian-passport-distribution-in-kosovo-to-stop> [lastet ned 11. januar 2012]
- B92 (2008a, 7. august). New Serbian passports. *B92*. Tilgjengelig fra http://www.b92.net/eng/news/society-article.php?yyyy=2008&mm=08&dd=07&nav_id=52519 [lastet ned 11. januar 2012]
- B92 (2008b, 10. oktober). Kosovo begins issuing new ID cards. *B92*. Tilgjengelig fra http://www.b92.net/eng/news/politics-article.php?yyyy=2008&mm=10&dd=10&nav_id=54141 [lastet ned 11. januar 2012]
- B92 (2009, 22. april). Serbian passports for Albanians – no problem. *B92*. Tilgjengelig fra http://www.b92.net/eng/news/politics-article.php?yyyy=2009&mm=04&dd=22&nav_id=58673 [lastet ned 11. januar 2012]
- Barlovac, Bojana (2009, 21. september). Kosovo Serbs learn passport criteria. *Balkan Insight*. Tilgjengelig fra <http://www.balkaninsight.com/en/article/kosovo-serbs-learn-passport-criteria> [lastet ned 11. januar 2012]
- Barlovac, Bojana (2010, 9. november). Arrest Ongoing in Serbian Passport Scam. *Balkan Insight*. Tilgjengelig fra <http://www.balkaninsight.com/EN/ARTICLE/SERBIA-FAKE-PASSPORTS-HUNT-STARTS> [lastet ned 23. april 2012]
- DISCS, dvs. Document Information System Civil Status (u.å). *Civil Status Documents*. Amsterdam: Immigratie- en Naturalisatiedienst.
Betalingstjeneste. Tilgjengelig via Landdatabasen.
- Dodorevic, M. (2008, 14. oktober). Police note “increasing” interest for Serbian passports among Kosovo Albanians. *Glas Javnosti (Beograd)* [oversettelse til engelsk av BBC Monitoring Service]. Tilgjengelig fra <http://www.slobodan-milosevic.org/news/gj101408.htm> [lastet ned 20. januar 2012]

- ESI, dvs. European Stability Initiative (2009, 19. november). *Isolating Kosovo? Kosovo vs Afghanistan* 5:22. Berlin: ESI. Tilgjengelig fra http://www.esiweb.org/index.php?lang=en&id=156&document_ID=111 [lastet ned 3. januar 2012]
- EU-kommisjonen (2011, 12. oktober). *Kosovo Progress Report 2011*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/ks_rapport_2011_en.pdf [lastet ned 3. januar 2012]
- EULEX (u.å.). *Civil Registry – first book handed over*. Pristina: EULEX. Tilgjengelig fra <http://www.eulex-kosovo.eu/en/news/000329.php> [lastet ned 13. januar 2012]
- FNs sikkerhetsråd (2010, 29. juli). *Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo. S/2010/401*. New York: UN Security Council. Tilgjengelig fra http://www.ecoi.net/file_upload/470_1280993225_n1046408.pdf [lastet ned 11. januar 2012]
- [Familieloven] (2006, 20. januar). *Law 2004/32 Family Law of Kosovo*. Pristina: Republic of Kosovo Assembly. Tilgjengelig fra http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2004_32_en.pdf [lastet ned 16. januar 2012]
- [Forskrift om ID-kort] (2007). *Regulations on Identity Card*. Beograd: Republic of Serbia Ministry of Interior. Tilgjengelig fra <http://www.mup.gov.rs/domino/zakoni.nsf/ID%20Card%20Rules.pdf> [lastet ned 6. februar 2012]
- Gashi, Krenar (2006). Investigation: Ex-policemen run Kosovo passport scam. *Balkan Investigative Reporting Network (BIRN)*. Tilgjengelig fra <http://kosovo.birn.eu.com/en/1/51/1783/> [lastet ned 11. januar 2012]
- [Innenriksdepartementet] (u.å.a). *Dokumentet e Udhëtimit të Republikës së Kosovës [Reisedokument for Republikken Kosovo]*. Pristina: Ministry of Internal Affairs. Tilgjengelig fra http://www.mpb-ks.org/repository/docs/pasaportat_kosoves_2.pdf [lastet ned 11. januar 2012]
- [Innenriksdepartementet] (u.å.b). *Procedures for Obtaining Biometric Passport of the Republic of Kosovo, as per Administrative Instruction No. 16/2011*. Pristina: Ministry of Internal Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.mpb-ks.org/repository/docs/forma%20perfundimtareper%20procedurat%20e%20pajisjes%20me%20pasaport%20ENG.pdf> [lastet ned 2. januar 2012]
- [Innenriksdepartementet] (u.å.c). *Was launched issuance of biometric passports of the Republic of Kosovo*. Pristina: Ministry of Internal Affairs Tilgjengelig fra <http://www.mpb-ks.org/?page=2,46,802> [lastet ned 7. desember 2011]
- IRB, dvs. Immigration and Refugee Board of Canada (2011, 1. desember). *KOS103838.E*. Ottawa: IRB. Tilgjengelig fra http://www.irb-cisr.gc.ca:8080/RIR_RDI/RIR_RDI.aspx?id=453711&l=e [lastet ned 3. januar 2012]

- Johansen, Per Anders (2010, 21. mai). Politisommel hjelper kriminelle. *Aftenposten*. Tilgjengelig fra <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article3661518.ece> [lastet ned 11. januar 2010]
- Keesing Documentchecker (u.å.) *Identity Documents*. Amsterdam: Keesing Reference Systems.
Betalingstjeneste. Tilgjengelig via Landdatabasen.
- KIP, dvs. Kosovo Information Project (2003). *Personal Documents*. Pristina: KIP.
Kun internt tilgjengelig i Landdatabasen under Kosovo / KIP – Kosovo Information Project / Personal Documents.
- [Lov om statsborgerskap] (2008, 20. februar). *Law No. 03/L-034 on Citizenship of Kosovo*. Pristina: Republic of Kosovo Assembly. Tilgjengelig fra http://www.gazetazyrtare.com/e-gov/index.php?option=com_content&task=view&id=132&Itemid=56&lang=en [lastet ned 11. januar 2012]
- [Lov om permanent og midlertidig bosted] (2007, 27. september). *Law no. 02/L-121 on Dwelling and Emplacement*. Pristina: Republic of Kosovo Assembly. Tilgjengelig fra http://www.mpb-ks.org/repository/docs/ligji_vendbanim_ang.pdf [lastet ned 11. januar 2012]
- [Lov om ID-kort] (2008, 3. oktober). *Law Nr. 03/L-099 on Identity Cards*. Pristina: Republic of Kosovo Assembly. Tilgjengelig fra http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2008_3-L099_en.pdf [lastet ned 11. januar 2012]
- [Lov om ID-kort] (2006). *Law on Identity Card No. 62/06*. Beograd: Ministry of Interior. Tilgjengelig fra <http://www.mup.rs/domino/zakoni.nsf/Identity%20Card%20Law.pdf> [lastet ned 11. januar 2012]
- [Lov om reisedokumenter] (2007). *Law on Travel Documents No. 90/07*. Beograd: Ministry of Interior. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4b5d95512.pdf> [lastet ned 11. januar 2012]
- [Lov om reisedokumenter] (2008, 20. februar). *Law Nr. 03/L-037 on Travel Documents*. Pristina: Republic of Kosovo Assembly. Tilgjengelig fra http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2008_03-L037_en.pdf [lastet ned 7. desember 2011]
- [Lov om endringer av og tilføyelser til lov om reisedokumenter] (2010, 25. November). *Law No. 03/L-217 Law on Amending and Supplementing the Law No. 03/L-037 on travel Documents*. Pristina: Republic of Kosovo Assembly. Tilgjengelig fra <http://www.mpb-ks.org/repository/docs/Lligji%20per%20Plotesimin%20dhe%20Ndryshimin%20e%20Ligjit%20per%20Dokumentet%20e%20Udhetimit.PDF> [lastet ned 6. desember 2011]

- Pregled Survey (u.å.). *Overview of Serbian Laws 2001-2010*. Beograd: Pregled Survey. Tilgjengelig fra <http://www.pregled-rs.rs/content.php?id=493> [lastet ned 11. januar 2012]
- Prismresearch (2010, desember). *Death Registration in Kosovo*. Pristina: Prismresearch. Tilgjengelig fra <http://www.unfpakos.org/documents/DeathRegistrationinKosovoEng.pdf> [lastet ned 16. januar 2012]
- RFE/RL, dvs. Radio Free Europe/Radio Liberty (2009, 16. april). Kosovar Albanians still seeking Serbian passports. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/articleprintview/1609741.html> [lastet ned 11. januar 2012]
- [Sivilstatusloven] (2011, 23. juni). *Law No. 2011 04/003 on Civil Status*. Pristina: Republic of Kosovo Assembly. Tilgjengelig fra <http://kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Law%20on%20civil%20status.pdf> [lastet ned 2. januar 2012]
- TI, dvs. Transparency International (2011). *Corruption perceptions index 2011*. Berlin: TI. Tilgjengelig fra <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/> [lastet ned 11. januar 2012]
- UDI, dvs. Utlendingsdirektoratet (2003). *Utstedelse av UNMIK-dokumenter i Kosovo*. Oslo: UDI.
Kun internt tilgjengelig i Landdatabasen under Kosovo / Dokumenter / Utstedelse av UNMIK-dokumenter i Kosovo.
- UNDP, dvs. United Nation Development Programme (2011, desember). *Public Pulse: Fast Facts December 2011*. Pristina: UNDP. Tilgjengelig fra <http://www.kosovo.undp.org/repository/docs/Fast-Facts-3.pdf> [lastet ned 12. januar 2012]
- UNMIK, dvs. United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (2000, 17. mars). *UNMIK Regulation no. 2000/13 – On the central civil registry*. Pristina: UNMIK. Tilgjengelig fra http://www.unmikonline.org/regulations/unmikgazette/02english/E2000regs/RE2000_13.htm [lastet ned 11. januar 2012]
UNMIK (2007, 5. november) *UNMIK Administrative Direction no. 2007/11. On the Extension of the Period of Validity of UNMIK ID Cards issued within the Period from 1 July 2002 to 30 June 2003 expiring from July 2007 to June 2008 for a Period of one year*. Pristina: UNMIK. Tilgjengelig fra <http://www.unmikonline.org/regulations/unmikgazette/02english/E2007ads/E2007ads.htm> [lastet ned 11. januar 2012]
- UNMIK (2008, 6. februar). *Press briefing notes 6 February 2008*. Pristina: UNMIK. Tilgjengelig fra <http://reliefweb.int/node/256645> [lastet ned 11. januar 2012]
- [Utenriksdepartementet] (u.å.a). *Ambassador Lulzim Peci hands the credentials to the King of Norway*. Pristina: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.mfa-ks.net/?page=2,4,1059> [lastet ned 2. januar 2012]

- [Utenriksdepartementet] (u.å.b). *Consular Services*. Pristina: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.mfa-ks.net/?page=2,5> [lastet ned 4. januar 2012]
- [Utenriksdepartementet] (u.å.c). *Countries that have recognized the Republic of Kosova*. Pristina: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.mfa-ks.net/?page=2,33> [lastet ned 7. desember 2011]
- Wikipedia (u.å.). *Kosovan Passport* (sist endret 18. desember 2011). Tilgjengelig fra http://en.wikipedia.org/wiki/Kosovan_passport [lastet ned 11. januar 2012]

Muntlige kilder

- BIRN, dvs. Balkan Investigative Reporting Network. Møte med redaktør Krenar Gashi i Prishtinë/Priština, oktober 2008
- Coordination Center Kosovo (CCK). Møte i Gračanica/Gračanicë, oktober 2008
- Diplomatiske kilder. Intervjuer i Prishtinë/Priština oktober 2011
- Innenriksdepartementet (Ministry of Internal Affairs). Møte i Prishtinë/Priština, 15.oktober 2009
- Innenriksdepartementet (Ministry of Internal Affairs). Møte i Prishtinë/Priština, 18.oktober 2011
- Kosovo Police. Møte i Gračanica/Gračanicë, oktober 2008
- Norges ambassade i Prishtinë/Priština, e-poster 21. mai 2009, 25. november 2009 og 17. januar 2012
- Ottesen, Tore Heen, utlendingsattaché, e-post 20. februar 2009
- Republikken Kosovos ambassade i Stockholm, Sverige. Telefonsamtale 20. januar 2012
- Sivilstatuskontoret i Pejë/Peć (Municipal Office for Civil Status Pejë/Peć), 19. oktober 2011